

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ВИКЛИКИ: УРЯДУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО

*Матеріали щорічної Міжнародної науково-практичної конференції
(Київ, 24 квітня 2024 р.)*

*За загальною редакцією
Л. Г. Комахи, Т. П. Паламарчук*

24 квітня 2024 року
м. Київ

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 13 від 15 травня 2024 р.)

Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього : матеріали щоріч. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 24 квіт. 2024 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, Т. П. Паламарчук. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2023. 358 с.

У матеріалах щорічної міжнародної науково-практичної конференції висвітлено результати наукових досліджень із актуальних питань, що охоплюють такі напрями: державне управління: інтеграція до ЄС і воєнний стан; антикризове публічне управління в Україні в умовах глобалізаційних викликів; національна стійкість України як пріоритет суб'єктів публічного управління; парламентаризм і демократія в умовах викликів воєнного часу і повоєнної відбудови України; стійкість, ревіталізація та розвиток територіальних громад в умовах воєнного стану; вступ України до ЄС: переговорна рамка та прогрес у реформах.

Видання розраховане на наукових, науково-педагогічних працівників, теоретиків і практиків публічного управління та адміністрування, громадських діячів та інших заінтересованих осіб.

УДК 351/354:316.3/.4](06)

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу. Відповідальність за фактичні помилки, достовірність і точність інформації, автентичність цитат, плагіат, правильність фактів та посилань несуть автори.

© Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2024

КИРИЛО ТИМОШЕНКО. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ РЕГОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	242
СЕРГІЙ ТУЧА. ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ: СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	244
ЛІЛІЯ ХОРІШКО. КОМУНІКАЦІЇ ЄВРОПАРЛАМЕНТУ ТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ	246
ВАЛЕРІЯ ШИРЯЄВА. ДО ПИТАНЬ ПРО ОСОБЛИВІСТЬ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ РОЛЬ У ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ	248

СЕКЦІЯ 5. СТІЙКІСТЬ, РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ВІКТОРІЯ АЛЕКСЄЄВА. РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ГРОМАД ЯК ШАНС ДЛЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	251
СЕРГІЙ АНДРЕЄВ. ПРО НОВУ МАГІСТЕРСЬКУ ПРОГРАМУ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПОВОЄННОЮ ВІДБУДОВОЮ ІНФРАСТРУКТУРИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»	254
ОЛЕКСІЙ БАБІЙ. ВІДТВОРЕННЯ КАДРОВИХ РЕСУРСІВ ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ СТІЙКОСТІ ГРОМАДИ	257
ІВАН БОНДАРЧУК. УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	259
АЛЛА ВОЙТИНА. РОЛЬ СТАТУТУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	261
СЕРГІЙ ВОЛОШИН. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДБУДОВИ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕРЕБІЙНОЇ РОБОТИ КРИТИЧНИХ СЛУЖБ	263
МАР'ЯНА ГАРАЄВА. РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	265
ВІТАЛІЙ ГОРДІЄНКО. ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС	267
НАТАЛЯ ГОРЛО. ЧИННИКИ ОПТИМІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	270
НАТАЛІЯ ГРИНЧУК, МИХАЙЛО БАГІНСЬКИЙ. ДО ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ РАЙОНАМИ У М. КИЄВІ	272
АНДРІЙ ДЕХТЯРЕНКО. БІОЕКОНОМІКА ЯК ДРАЙВЕР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ	274
ЮРІЙ ДЕХТЯРЕНКО. ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН У СИСТЕМІ БАГАТОРІВНЕВОГО ВРЯДУВАННЯ У ПОВОЄННІЙ ПЕРІОД	277
СВІТЛАНА ДЯЧЕНКО, ІРИНА РЕДЧИЦЬ. ПАРТИЦИПАТОРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ЙОГО ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ УКРАЇНИ	279
ОЛЕГ ЄЛЬЧИК. ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ ДЛЯ СТІЙКОСТІ, РЕНОВАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ	282
ВЯЧЕСЛАВ ЗУБЕНКО. МІСЦЕВІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ДОДАТКОВИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ ГРОМАД: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ	284
НАДІЯ КАЛАШНИК. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СТІЙКОСТІ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ РЕІНТЕГРОВАНІХ ТЕРИТОРІЙ	286
ВІКТОРІЯ КОВПАК, ОЛЕНА ПРУСЕНКО. ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМУВАННЯ ТА КОМУНІКАЦІЇ ВЕСЕЛІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО ТА ПІД ЧАС ТИМЧАСОВОЇ ОКУПАЦІЇ	288
ОЛЕКСАНДРА КОВТУНЕНКО. СКЛАДОВІ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ ІНФРАСТРУКТУРИ ДЛЯ МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ	291
ОЛЕГ КРАВЕЦЬ. СКЛАДОВІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ	294
ЛАРИСА МАТВЄЄВА. ПАСІОНАРНІСТЬ УКРАЇНЦІВ ЯК ДЖЕРЕЛО СТІЙКОСТІ ГРОМАД	296
ЄВГЕН МОТОЛИЖЕНКО. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	298
ІГОР НАЗАРЕНКО. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЗА УМОВ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	300

Алла ВОЙТИНА,

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня, кафедра політології та публічного управління факультету історії, політології та національної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки

Алла VOITYNA,

graduate student of the Department of Political Science and Public Administration of the Faculty of History, Political Science and National Security of Lesya Ukrainka Volyn National University

Науковий керівник: **Валентина ЛЮБЧУК**, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри політології та публічного управління Волинського національного університету імені Лесі Українки

РОЛЬ СТАТУТУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

THE ROLE OF THE STATUTE OF THE TERRITORIAL COMMUNITY IN DEMOCRATISATION OF PUBLIC MANAGEMENT UNDER MARTIAL LAW AND POST-WAR RECOVERY OF UKRAINE

This article is devoted to the role of participatory democracy in Ukraine despite the limitations imposed by martial law. While certain rights are restricted, direct citizen participation continues to function at the local level. Residents engage in addressing local issues through various mechanisms, highlighting the importance of territorial communities as the foundation of local self-government. The article emphasizes the need for further development of public participation. It discusses the National Strategy for Promoting the Development of Civil Society in Ukraine and the draft Law «On Amendments to the Law of Ukraine ‘On Local Self-Government in Ukraine’». These initiatives aim to strengthen citizen participation through mandatory statutes for territorial communities and the legal regulation of various participation forms. The limitations of martial law are acknowledged, particularly regarding elections, referendums, and mass events. However, the article highlights alternative forms of participation, including local initiatives, budget planning involvement, public consultations, and the use of information and communication technologies. In conclusion, Ukraine demonstrates ongoing efforts to strengthen citizen participation in public administration even amidst martial law. Participatory democracy remains a vital tool for addressing local issues and fostering resilient communities during wartime and future recovery.

Keywords: *participatory democracy, citizen involvement, territorial community, democratization, local self-government; statute of the territorial community.*

Введення в Україні воєнного стану обмежило ряд конституційних прав громадян, однак партисипативна демократія продовжує функціонувати на місцевому рівні на більшості територій, підконтрольних Україні. Форми безпосередньої участі громадян дозволяють забезпечувати вирішення проблем місцевого значення у територіальних громадах і в умовах воєнного стану. Крім того, повоєнна відбудова теж потребуватиме публічного управління на засадах ефективності та демократичності.

Партисипативна демократія або демократія участі є різновидом прямої демократії, яка передбачає, що громадяни беруть участь у функціонуванні та розвитку місцевого самоврядування. Жителі територіальних громад, за допомогою різних механізмів, впливають на процес прийняття рішень, формування політики місцевої спільноти з урахуванням їх інтересів та прав. Саме тому територіальна громада є фундаментом місцевого самоврядування. Рівень залучення громадськості до вирішення важливих питань на локальному рівні напряму впливає на перспективи розвитку всієї країни. В Україні демократизація публічного управління реалізується на основі підходу «жодних рішень для громадянського суспільства без громадянського суспільства», що затверджено Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021 «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки». У ньому зазначено, що інструменти громадської участі мають бути закріплені у статутах територіальних громад, а питання

належного застосування їх механізмів у формуванні та реалізації державної політики на регіональному рівні [3, с. 49]. Статут територіальної громади є актом, який насамперед закріплює процедури застосування форм безпосередньої демократії, з метою врахування історичних, національно-культурних, соціально-економічних та інших особливостей здійснення місцевого самоврядування. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» не вимагає обов'язкового прийняття статуту місцевими радами. Але члени тих територіальних громад, які мають статут, знаходяться у більш привілейованому становищі з точки зору реалізації їх прав на участь у місцевому самоврядуванні [1, с. 51]. З метою створення умов для залучення жителів до прийняття управлінських рішень на місцях, розвитку форм прямого народовладдя у Плані заходів з реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2024 – 2027 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 березня 2024 року № 270-р, передбачено супроводження у Верховній Раді України проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування» [5]. Цей законопроект встановлює обов'язковість прийняття статутів територіальних громад місцевими радами, встановлює вимоги до змісту, закріплює форми участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення [4]. Слід зазначити, що спеціальні законодавчі обмеження, які визначені Законом України «Про правовий режим воєнного стану» унеможливають проведення таких форм прямої демократії, як вибори та референдум під час дії воєнного стану. Також передбачена можливість заборони форм безпосередньої демократії, які реалізуються у формі масових заходів [2, с. 14]. Однак, форми участі громадян не обмежуються лише зібраннями, а також включають місцеві ініціативи, участь жителів у плануванні та розподілі коштів місцевого бюджету, публічні консультації, громадське оцінювання діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування, консультативно-дорадчі органи при органах та/або посадових особах місцевого самоврядування, інші форми участі, що не суперечать закону. Крім того, участь територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення може здійснюватися безпосередньо та/або з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Незважаючи на воєнний стан, Україна робить кроки до посилення участі громадян у публічному управлінні. У таких умовах партисипативна демократія надає платформу для вирішення місцевих питань та розвитку стійких громад. Статут територіальної громади, як ключовий документ місцевого самоврядування, може стати потужним інструментом для демократизації публічного управління в умовах воєнного часу та повоєнної відбудови.

Список використаних джерел

1. Ідесіс І. В. Статутне право в Україні: динаміка та тенденції. Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса : Гельветика, 2020. Т. 3. С. 50-52.
2. Михайлов М. Безпосередня демократія в умовах воєнного стану: шляхи реалізації права народу на владу. Актуальні проблеми правознавства, 2022. Вип. 2(30). С.13-18.
3. Старикова Г. Демократизація публічного управління: регіональний аспект. Аспекти публічного управління, 2021. № 9(5), С. 47-54.
4. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39362> (дата звернення 16.04.2024).
5. Про затвердження плану заходів з реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2024 –2027 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 березня 2024 р. № 270-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2024-p#Text> (дата звернення: 16.04.2024).